

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más árak 8 sül.

NAGYVÁRAD, január 8.

A vármegyéről.

A történelmi visszapillantások alkal-
 mat adnak arra, hogy vármegyék közjogi
 életeterejét az eddigieknél jobban felis-
 merjük.

Két hatalmas tényező fejlesztette azo-
 kat az alkotmány védbástyáivá: a német
 brutalitás és a török hódolttatás.

A magyar állam, melyet Árpád szer-
 zett és Szent István illesztett be az eu-
 rópai államok sorába, közjogi fejlődésé-
 ben jóval tuemelkedett Európa többi ál-
 lamainál.

Mig Németország, mai állapotában is
 nem képez egységes államot és nem ké-
 pezett azelőtt sem, addig Franciaország
 és Anglia hűbéres fejedelmek csoportjából
 állott össze, az északi óriás számos apró
 fejedelemségre széttagolva él minden egy-
 ség nélkül, a konstantinápolyi császárság
 birokban volt az ázsiai hordákkal, a spa-
 nyol uralom apró tartományokban lélek-
 zett, egyedüli egységes állam a magyar
 állam volt, melyben a király uralkodott,
 a nemzet kormányozta enmagát, várme-
 gyék küldötték követeiket a közös ta-
 nácskozásra és törvénynyé vált az, amit
 a nemzet akart.

A nemzeti egység a trónban nyert ki-
 fejezést, ereje pedig az a nemzeti hadse-
 reg volt, melyben minden nemes ember-
 nek helyt állani, a haza megvédésére éle-
 tet, vagyont és vért áldozni minden ma-
 gyar nemesnek kötelessége volt.

Ez volt a nemzeti hadsereg eszméje,
 megvalósítva az által, hogy minden tegy-
 vert viselő és viselhető nemes ember ka-
 tona volt, a nemzet katonája.

Az 1848-iki törvények a nem neme-
 seket is bevették az alkotmány védbás-
 tyái közzé, tehát a magyar nemzet min-
 den fiát a nemzet katonájává tették.

A magyarországi vármegyék, főispán-
 jaik vezetése alatt voltak kötelesek a haza
 védelmére sikraszállani.

A vármegyék, miként neveik mutatják,
 egy-egy várkörül csoportosult nemes csa-
 ládokból alakultak, így a honfoglalók
 megosztzkodtak ugyan az ország terüle-
 tén, de külön fejedelemségeket nem al-
 kottak s a vármegyék is nem az ő ne-
 veik után kapták elnevezéseiket, ami az-
 után az államot és a nemzetet egységessé
 tette.

A Zsigmond király által külföldi min-

tára készített banderialis rendszer, mely-
 ben egyes főurak, a püspökök, perjelek
 stb. illeszkedtek be a nemzeti hadseregbe,
 a vármegyék közjogi helyzetén nem vál-
 toztatott semmit, legfeljebb a király külön
 hadseregét képezték, amellyel a külföldön
 is lehetett hadjáratokat vezetni, mint
 aminőt Mátyás király gyakorlatba is vett,
 sőt aki felállította rajtok kívül még a fe-
 kete sereget is.

A török dúlás és a német brutalitás
 a mohácsi vész után arra kényszerítette
 a vármegyéket, hogy enmaguk gondoskod-
 janak fentartásukról és megvédelmezte-
 sükéről, tehát épen a két veszedelem so-
 dorta őket oda, hogy mintegy államot
 alkossanak államban, hogy a magyarról
 nem is tudó magyar királylyal szemben
 országgyűléseken követeik által, az álta-
 lok alkotott törvényekkel védelmezzék
 magukat és hazájukat.

A felsőországi vármegyék Bocskay-
 nak, utána Bethlen Gábornak tesznek
 hűségesküet, míg II. Rákóczy Ferencz már
 az egyesült státusok fejedelme, amely
 státus a vármegyék összekapcsolódása ál-
 tal jött elő és fejtett ki olyan erőt, a
 melylyel a német megbirkozni nem tudott.

Mária Theresia a pozsonyi diétán, az
 új életre hívott státusok, vármegyék köve-
 teit hívja fel trónja védelmére s a diéta
 közlekedéssel kiáltja:

Életünket és vérünket Mária Theré-
 ziáért, királyunkért!

A vármegyék követei II. Lipót király
 trónra léptekor már szemben állottak II.
 József császár absolutittikus, egyeduralmi
 törekvéseivel, 1790-ben a vármegyék, mi-
 ket a német brutalitás már halálra ítelt,
 feltámadt halottaiból magától feltámasztja
 Magyarországot tetszhalotthoz hasonló ál-
 lapotából, királyi rendelet és meghívó
 nélkül gyűlésezik és bizony hogyha II.
 Lipót nem eszélyes, az a nemzeti vihar,
 mely akkor feltámadt, elseperte volna a
 dynastiát.

II. Lipót két évi uralkodása a magyar
 nemzetet bárányszoliddá tette annyira,
 hogy utána fia, I. Ferencz 1823-ig ural-
 kodhatott diéta nélkül, hasonlatosan a
 mai időbeli állapothoz.

A vármegyék ezután következett küz-
 delmei a reformok, az átalakulásért való
 küzdelem volt, amikor a vármegyék kö-
 vetei egyrészt biztosítani törekedtek a ha-
 talmi tulkapások ellen a nemzetet, más-
 részt enmaguk jogkörét biztosították köz-
 jogilag, szemben a felsőbb hatalommal.

A vármegyék ugy a legrégebb időben
 mint az aligmullban az alkotmány véd-
 bástyái voltak.

És ebben az alkotmányban benne
 élt a nemzet, benne élt amaz őserő,
 melynek gyökérszállai visszanyulnak a
 honfoglalás, a nemzeti állam alkotásá-
 nak idejéig és lombjai az 1848-iki tör-
 vények, melyek életeterejüket minden irány-
 ban kiterjesztették.

A vármegyék a nemzeti lét alkotó
 elemét képezték és ime! — A legújabb
 kor bizonyosságot tesz arról, hogy a régi
 státusok a jogfejlődés útján épen olyan
 hatalmi erővel rendelkeznek, aminővel
 rendelkeztek az ország legvésebb
 idejében.

Ezt a magasztos küzdelmet az idegen
 meg sem értheti.

A német kiskirályok, a francia de-
 partementek, az angol grófságok nem
 állanak egy szidvonalon a magyarországi
 vármegyékkel.

A magyar vármegyék közjogi ki-
 váltása: Törvénytelen rendeleteket vég-
 rehajtani nem szabad! — magában a
 törvénybe van iktatva, királyi esküvel
 szentesítve és szerte e hazában él minden
 magyar állampolgár szívében és közjogi
 tudásában.

Mindezt nem érthi meg sem az osz-
 trák, sem a szláv, sem a dalmata vagy
 illir, ezért bámulja a magyar nemzeti
 ellenállást maga Ófelsége a király is.

Sinopeus.

Beszámoló Tenkén.

Mozgalmas nap volt vasárnap *Tenkén*. A
 kerület országgyűlési képviselője, Horthy Béla
 lentazott a kerületbe, hogy megtartja beszámó-
 lóját. Kiséretében voltak *Kun Árpád* és *Balogh*
Mihály képviselők. Tenkén nagy számmal gyűl-
 tek össze a választók s élénk érdeklődés mel-
 lett hallgaták meg a beszámolót, amelyben
Horthy Béla képviselő fejtegette a mai politi-
 kai helyzetet. Beszéltek még *Kun Árpád* és
Balogh Mihály képviselők, továbbá *Sebess*
Gyula és *Jelinek József*. A beszámoló beszéd
 után *Horthy Béla* kíséretével Gyántára utazott;
 ahol szintén megtartotta beszámoló beszédét.

A politikai válság.

A kettős ünnep alatt kimagasló eseménye
 volt a válságnak *Apponyi* nagybányai be-
 széde és *Kossuth* cikke s erre a félhivatalos
 válasza.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szives tudomására adja nagybecsült vevő-
 nek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az
 őszi idényre a legújabb és legdivatosabb
 angol, skót és Homespon, valamint angol
 double mellénykülönlegességével megér-
 szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Apponyi azt mondotta Nagybánán, hogyha a király kételkedik a nemzet akaratában — kérdezze meg a nemzetet. És ha a kormány komolyan veszi a választói jog kiterjesztését, ám jó csinálják meg előbb a választói jog reformját széleskörű kiterjesztéssel, de aztán az ennek alapján megejtendő választás legyen perdöntő a király és a nemzet közt.

Apponyi különben nem bizik a béke-hirekben. Bár a vezérbizottság kész tekintetbe venni a király személyes álláspontját, de nem hajlandó olyan kibontakozásra, amely figyelmen kívül hagyja a nemzetnek alkotmányosan megnyilatkozott akaratát. Ha a nemzet ilyen kibontakozást akar, ám tegye, de ehhez keresen más vezéreket.

Kossuth Ferencz egy hirlap cikkben felszólította a kormányt, hogyha komolyan veszik a béketárgyalásokat legalább függesszék fel a vármegyék sanyargatását. Mire a kormány félhivatalos szócsöve utján azt felelte, hogy szüntesse meg a koalíció a nemzeti ellentállást.

Debreczenbe folyik a vizsgálat tovább, le-tartóztatnak egy ügyvédet, egy szerkesztőt és egy vasuti főkalauzt.

Pestvármegye. Laszberg nem tarthatott gyűlést. Beniczky alispán a Sas-körbe vezette a bizottsági tagokat, ott aztán formális gyűlést tartottak.

A pesti megyegyűlés.

Ma délelőtt tíz órára a vármegye közgyűlést hirdetett, amelyre gróf Laszberg Rudolf, a lemondott főispán helyettese s Beniczky Lajos alispán is küldött ki meghívókat, egyaránt jelezve arra való igényüket, hogy a közgyűlésen ők elnökölnek.

Már ez is mutatta, hogy milyentéle szenzációkra van ma délelőtt kilátás. Az utca aztán kiegészítette a képet: három eskadron huszárság vonult be reggel nyolcz órakor a szomszédos térparancsnokság épületébe hangos trombitaszóval, a Városház-utca mindkét oldalát pedig egész rendőrhadsereg foglalta el, a melynek Sajó Aladár III. kerületi és Feszenszky Gellért IV. ker. rendőrkapitány volt a parancsnoka. A kordonok a főispán és az alispán által kibocsátott igazolványokat egytől egytől respektálták.

Az igazi meglepetés a megyebizottsági tagokra azonban a közgyűlési teremben várt: annak egész szélességében, az elnöki emelvény előtt két sor revolveres rendőr állott kordont. Sajó kapitány volt ennek a nyolczvanhat főből álló hadseregnek a parancsnoka. A megyebizottsági tagok elképzelték elkéséredéssel fogadták ezt a képet.

Beniczky Lajos alispán felállt és ezeket mondta:

— Ha gróf Laszberg Rudolf, Győr-megye főispánja belép ebbe a terembe, valamenyien eltávozzunk, mert itt neki semmi joga elnökölni!

— Helyes! — zugott a közgyűlés.

A következő pillanatban egyszerre nagy zaj támadt:

— Jön Laszberg!

Ebben a percben lépett be a gazdasági egyesület felől vezető ajtón gróf Laszberg Rudolf főispán Rómer Róbert miniszteri segéd-titkár és Gerisch rendőrfelügyelő kíséretében. Irtózatossá zaj támadt.

— Abczug! Gazember! Aljas fráter! Hazárdulól!

Ebben a fergegben Laszberg odaállott a pódiumon Beniczky alispán mellé s a sápadt, vonagló ajkán látszott, hogy valamit beszél, de egy szavát sem hallotta senki. A következő percben aztán megfordult és kiment a kíséretével együtt a tereből. Az abczugzaj szempillantásra sem állott el. Beniczky alispán, aki a főispán beszéde alatt is folyton csöngetett, beszélni kezdett:

— Gróf Laszberg Rudolf, Győr-megye fő-

ispánja itt kijelentette, hogy a gyűlést megnyitja, de mivel a nagy zajban nem tárgyalhatnak, azt mindjárt be is zárja. Ez a kijelentés törvénytelen, mert úgy a vármegye, mint én öt törvényes főispánnak el nem ismerhetem. Mivel pedig ősi tanácskozó termünkbe karhatalmat állított, itt lehetetlen megmaradnunk. Kérem a bizottsági tagokat, vonuljunk innen máshová!

Óriási zajban erre elvonultak a bizottsági tagok a Sas-körbe. A teremben azonban maradt társaság: dr. Hédervári Lehel és Pozsgay Miklós orsz. képviselők, akiket a rendőrség letartóztatott.

A Sas-körben.

Ezalatt a megyebizottsági tagok a Sas-kör nagytermében gyűléseztek. Az elnöki széken Beniczky alispán ült, aki ezekkel a szavakkal nyitotta meg a közgyűlést:

— Tisztelt törvényhatósági bizottság! A karhatalom kiszorított bennünket a saját székházunkból. Idejöttünk, itt tartjuk meg rendkívüli közgyűlésünket, mert több olyan tárgy van napirenden, amelynek gyors letárgyalása nagyfontosságú a megye közönségére. Kéves időnk van, azért nyomban megnyitom a közgyűlést és felszólítom Agorasztó Péter főjegyző urat, tegye meg előterjesztéseit.

— Eljen az alispán! Abczug a törvénytelen kormány! Le a pri ékjével, Laszberggel! — Zugott minden oldalról s a zaj csak nagyon nehezen ült el.

Agorasztó felolvasta Kristóffy-nak a 65-ös bizottság működését beszüntető és az előbbi közgyűléseknek ellentállására vonatkozó határozatait megsemmisítő rendeleteit. Javasolja, hogy a megye a törvénytelen rendeletekkel szemben tartsa fenn régebbi határozatait és egész erejével támogassa az első harcvonalban küzdő tisztviselőket. (Éljenzés és taps.)

Holló Lajos: Indítványozom, fejezzük ki tisztviselőink iránt legteljesebb elismerésünket. Első dolgunk, minthogy nem tudjuk meddig tart ez a szomorú állapot, hogy tisztviselőink anyagi helyzetét biztosítsuk. Kérem a közgyűlést, határozza el, hogy tíz százalék pótdadót vet ki a megyére és főlhívja a városokat és községeket, hogy az adót azonnal hajtsák be, a pénzt pedig küldjék báró Prónay Dezső kezéhez. (Zajos éljenzés és taps.) Van még egy indítványom. A törvénytelen kormány minden pillanatban ráteheti vagyónkra a kezét. Ezért kérem a közgyűlést, szőlítsa föl a városokat és községeket, helyezték tőkeiket és készleteiket idejében biztonságba és ők maguk is gondoskodjanak tisztviselőik anyagi helyzetéről.

Percekig éljeneztek Holló beszéde után, úgy hogy báró Prónay Dezsőnek várni kellett, míg szóhoz juthatott. Prónay szívesen vállalta személyes kockázattal járó megbízatást, de a pótdadó kivétele utján befolyó pénzeket, minthogy annak kezelése vagyoni felelősséggel jár, nem fogadja el. Ajánlja, hívja föl a megye közönsége a községeket, vessenek ki községi pótdadót a lakosokra, állítsák be azt saját költségvetésükbe, a befolyt pénzeket pedig fizessék be a gazdasági egyesület pénztárába. (Lelkes éljenzés.)

Babó Mihály felszólalása után Beniczky Lajos alispán, elnök a közgyűlés egyhangú hozzájárulása folytán Holló indítványát báró Prónay Dezső és Babó Mihály módosításával együtt határozatlanlag kimondta.

Ennek megtörténte után a bizottsági tagok zajosan követelték, tárgyalja a közgyűlés Győr vármegyének gróf Laszberg megyefőnök eljárását elítélő ismert átiratát. Prónay ezzel az egyhangulag megnyilatkozott kívánsággal szemben azt kívánta, tárgyalják először azt az indítványát, hogy a megye közönsége fejezze ki főlháborodását Fazekas főjegyző zaklatása fölött és szavazon neki bizalmat. Dubraviczky főjegyző felolvassa az indítványt, amelyet óriási lelkesedéssel magáévá tett a közgyűlés. Erre aztán általános érdeklődés közben felolvasta Győr-megye átiratát s indítványozza, helyeztesse azt a közgyűlés örök emlékezetül le-véltárába.

Mikor ezt elhatározták, Dubraviczky felolvasta az átiratra irt választ.

Az átirat szövegét leirhatatlan lelkesedéssel elfogadták, ezután Prónay indítványára, gróf Dessewffy Miklós ellenzése dacára kimondták, hogy Győr-megye átiratát is, az arra adott választ is kinyomatják és megküldik az összes törvényhatóságoknak. Beniczky alispán erre, miután kijelentette, hogy magára nézve is föltétlenül kötelezőnek tartja a közgyűlés határozatait, berekesztette a tanácskozást. A bizottsági tagok Beniczky és báró Prónay éltetésével eltávoztak.

A félhivatalos a gyűlésről.

A félhivatalos »Magyar Távirati Iroda« Pestmegyei közgyűléséről a következő tudósítást adja ki:

Pestmegye ma délelőtt 10 órakor közgyűlést tartott. Pontban 10 órakor megjelent gróf Laszberg főispán Rómer helyettes főjegyző kíséretében. Az ott levő bizottsági tagok nagy zsvivajjal. Abczug! Le vele! Nem hallgatjuk meg! stb. kiáltásokkal fogadták. A főispán és a helyettes főjegyző nem törődve a nagy lármával, fölléptek a közgyűlési terem elnöki emelvényére, ahol az alispán és a tisztikar már előbb helyet foglaltak.

A főispán elfoglalván az elnöki széket, mihelyt egy pillanatra szóhoz juthatott, kijelentette, hogy a közgyűlést megnyitja. Szavainak nyomában nagy zaj és abczugolás keletkezett. Midőn a zaj kissé csillapult, a főispán még egyszer kijelentette, hogy a közgyűlést megnyitja s kérte a közgyűlés tagjait, hogy a további teendők elintézése végett maradjanak csendben. E kérelem dacára is a láрма tovább tartott oly mértékben, hogy már nem is lehetett hallani, ki mit beszél. Miután a főispán újból minden eredmény nélkül csendet kért, kijelentette, hogy: minthogy ebben a nagy zajban képtelenség tárgyalni, az ülést berekeszti. E kijelentés után azonban nem távozott el a teremből, hanem várva egy nyugodtabb pillanatra, megismételte az ülés berekesztésére vonatkozó kijelentését és felszólította a tagokat, hogy a termet hagyják el. Midőn ezek a felszólítás dacára sem távoztak, Sajó Sándor rendőrkapitány szólította fel őket távozásra, aminek engedve, testületileg távoztak.

Egyezerhatszáz.

Ez nem akar évszám lenni, hanem jelenti azoknak az embereknek a számát, akik eddig csak a belügyminiszteriumban szolgálatra jelentkeztek. Csupa kvalifikált ember, aki beadványában azt írja, hogy mindennemű szolgálatra készségesen ajánlkozik. Ez az a gárda, melyre Kristóffy támaszkodni akar, ha a városok és megyék tisztviselőinek főlüggesztésére, illetőleg helyettesítésére kerül a sor. Szép gárda, mely előre bejelenti, hogy mindennek kész. A közlegő abszolútizmusnak nem lesz szüksége csehekre, ime van magyar elég, aki szolgál bárki alatt és kész bármire. Nagyon érdekes névsor lehet, kár, hogy nem hozzák nyilvánosságra.

NAPROL-NAPRA.

A népert.

Megfeszített erővel, legjobb tehetségünk és iparkodásunk szerint kell dolgoznunk a nép érdekében. Hálátlan mesterség az igaz, mert hosszú idő kell ahhoz, amíg az egyszerű népretegek megértik, hogy értjük fáradnak vezetőik, gondviselőik. Sokszor a legönzetlenebb munkásságot a legdurvább tiszteletlenséggel, hálátlansággal és cserbenhagyással fizetik vissza. De a szeretetnek és az erős akaratnak nem lehet, nem szabad akadályokat tőrnie és ismernie. Így aztán a temérdek munka nem vész el mégsem, hanem végső eredményében mégis csak visszatérül kamatosul. Így és csakis így válhatik a veritékcsöppökből gyöngy.

Tekintsünk körül. Visszataszító a kép, amely a szociálista bujtogatások folytán félrevezetett, föllovalt falvakból szemünk elé tárul. Itt volt a nagyváradi ünnepontás karácsony szent ünnepén. Ne vigasztalódjunk azzal, hogy kevesen voltak. Ne mondjuk, hogy ráérünk arra még.

Hanem azt vegyük számításba, hogy ez a kisszámu hallgatóság falvakról verődött össze. Városokban sok a kétes ekszisztencia, ott megszoktuk az ilyesmit. De a falvak pusztulását most látjuk csak egy-két esztendeje. Mindig nagyobb mérvű lesz, mindig ijesztőbb. Természetes folyamata ez a rombolásnak mindenütt, ahol nem vetnek neki gátat ideje korán, amikor még lehet.

Néhány héttel ezelőtt Mailáth Gusztáv Károly gróf Erdély lánglelkű püspöke hirdette a keresztényszociálisták fenkölt programját körlevélben. Most István Vilmos dr a példás munkásságú szombathelyi egyházmegye apostoli főpásztora serkent fokozatos népmentésre, keresztényszociális tevékenységre abban az egyházmegyében, amely a politikában oly bátran, minden utógondolat nélkül s ahogy kell, minden melléktekintet sutba dobásával száll sikra a néppárt mellett, míg társadalmi téren a legszébb keresztényszociális organizációkat teremti meg egymásután.

Kezdve a püspöki székhelytől letel. Hiszen éppen most van alakulóban az egyházmegye területéből kiindulólag a Nyugatmagyarországi Földművelők Gazdasági Egyesülete, amely több vonásaiban a délmagyarországi parasztegyletek, a svábok közt sikeresen dolgozó Bauernvereinek áldásaiban kívánja részesíteni tagjait. Ugyancsak most nyertek jóváhagyást a kőszegi és kőszegvidéki keresztény munkásegylet alapszabályai. És így tovább. Hiszen ebben az egyházmegyében nincsen hét eredmény nélkül a keresztény megújulás munkájában.

Ezzel a praktikus munkával harmoniában hangzik el most az újévi pásztorlevélben a főpásztori szózat, amely kitartásra buzdít s a munka folytatására sarkal.

A népjólét biztosítása érdekében megindult nagyobb arányú mozgalmak elől elzárkózunk nem lehet. Minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy az isteni és emberi törvények határai között ezen mozgalmak irányításában a lehetőséghez képest a magunk részét kivegyük.

Igy a püspök. Csakugyan: a népjóléti akció, a legszebb társadalmi program az ujesztendőben. A mi vidékünkre pedig különösen rátér. Hiszen tüzes már lábunk alatt a talaj. Jam proximus ardet Ucalegon.

Fehér hollóként örömmel jegyezzük ide, hogy a Hangya kötelékében közelebből Szentjóbbon és Hagymádfalván Biharban, továbbá Békésszentandrásán fogyasztási és értékesítő szövetkezet alakult. Nem kifejezetten keresztény szövetkezetek ugyan, de lényegükben azok lesznek, szeretjük hinni.

Az Új Lap érdekében is igen szép eredménynyel folynak a részvényjegyzések az egyházmegyében, amint azt nemsokára alkalmunk lesz kimutatni.

Ez is nagyon jól van. Csakhogy már nálunk is történik valami a praktikus katolicizmus érdekében! Kevés, nagyon kevés még mindig. De mi nem kicsinyeljük. Csak rajta, csak tovább, csak előre. Sok kicsi sokra megy.

Csak meg ne álljunk! Hogy a vallástalan társadalom hova süllyedt Magyarországon, mutatja a kassai szociáldemokrata gyűlés. Ebben a minden ízében katolikus kurucvárosban az új főispán védnöksége alatt a vármegyeháza közgyűlési termében rontották a karácsonyt a szociáldemokrata demagógok.

Tegyünk meg mindent a népért, hogy tönkre ne tehessék erkölcsében, vagyonában, testében, lelkében a hitetlenek, pogányok, szabdkörmivesek és szociáldemokraták!

(h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 11. Városi közgyűlés.

Jan 11—12. Magánvizsgálatok a római katolikus tanítóképzőben.

A kalocsai érsek intronizációja.

Városv Gyula dr kalocsai érsek, mint ismeretes, vasárnap, január 14-én, Jézus-neve ünnepén tartja beiktatási ünnepélyét Kalocsán. Az intronizációra széles körben nagyszabású előkészületek történnék. Számos deputáció jelentette be részvételét az érseki megye területéről, valamint idegen egyházmegyékből is. Városv érsek ezidőszernit a fővárosban, a jezsuiták zárdájában lelkigyakorlatokat végez s a hét folyamán érkezik székvárosába. Az érkezés napját nem bocsájtották nyilvánosságra, mert a főpásztor érkeztekor az ünnepélyes fogadtatást kerülni óhajtja. A kalocsai tisztelgő küldöttségeket január 13-án, a vidékről jövő deputátusokat pedig az intronizáció napján az ünnepélyes istentisztelet után fogadja az érsek. A kalocsai tanintézetek is fényes ovációkra készülnek. Az intronizáció, amely természetesen az egész katolikus Magyarország ünnepe, bennünket nagyon is közelről érdekel, hiszen az új érsek tudvalevőleg a mi egyházmegyénk metropolitája is. Egyházmegyénk is elküldi képviselőit a kalocsai ünnepekre, amelyeken a nagyváradi latinszertartású káptalan kebeléből Széchenyi Jenő apátkanonok és Fetser Antal apátkanonok, provikárius vesznek részt.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket hogy ugy hátralékban lévő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* A polgármester felhatalmazása.

Említettük, hogy az igazoló választmányt Nagyvárad városánál nem tudják megalakítani, mert nincsen főispán, aki az igazoló választmány tagjainak egy részét kinevezze. A polgármester előterjesztésére a belügyminiszter most akként intézkedett, hogy Rimler Károly polgármestert rendkívüli hatáskörrel ruházta fel, miszerint az igazoló választmány tagjait a főispán helyett kinevezhesse. Ezáltal lehetővé válik, hogy az igazoló választmány megalakulhasson s a decemberben megválasztott városatyákat igazolhatják. Eltekintve ettől, a belügyminiszter ezen rendelete törvénytelen, mert sehol nincs törvényben, hogy a főispán ezen jogát bárkire is átruházhatná a miniszter. A törvény az igazoló választmány tagjainak kinevező jogát egyedül a kinevezett főispánok hatáskörébe utalja.

* **A hercegprimás beteg.** Vaszary Kolos bíboros hercegprimás — mint a »Hircsarnok« értesül — néhány nap óta gyengélkedik és kezelőorvosa, dr Jordán Ferencz tanácsára az ágyban kell maradnia s minden hivatalos dologtól tartózkodnia.

* **Uj udvari tanácsos.** A király Maróthi Fürst Bertalannak, az országos magyar kereskedelmi egyesület alelnökének a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta.

* **Alkoholelles ünnepély.** A Magyarországi Alkoholelles Munkásegylet nagyváradi csoportja ismét jól sikerült ünnepélyt rendezett a Magántisztviselők Egyesületének nagytermében, amelyet teljesen megtöltött a munkás osztályból, a polgári társadalomból és az érettebb tanulóifjúságból kikerült közönség. Ábrahám Manó megnyitó beszéde után Mezey Zsigmond művészi tudással és érzéssel előadott hegedűjátéka következtetett Rafael Irmuska zongora kíséretében. Majd a műsor főpontjaként dr Visnya Aladár állami főreáliskolai tanár felolvasása »Széchenyi a pálinkáról« címmel. A felolvasó röviden egész körképet nyújtott arról az alkoholelles mozgalmáról, mely már a 40-es években megindult hazánkban és amelyben nemzetünk legjobbjai, mint Wesselényi Miklós báró, Széchenyi István gróf vitték a vezérszerepet. Ennek a keretében ismertette Széchenyi István grófnak bámulatos látnoki szellemről tanuskodó állásfoglalását a pálinkakérdésben. A pálinka kárt okoz nemcsak a jelen években, hanem a jövő nemzedékekbe is oly mérget önt, mely testet s lelket egyaránt gyilkol. Addig is tehát míg a törvényhozás, mely e tárgyban elhibázta a józan utat, mert nemzetünknek még csak serdülő korát sem vette tekintetbe, gátat fog vetni ezen közmérgezés és közlealacsonyítás ellen; addig is reméljük, hogy a meggondoltabb s lelkesebb része, főképen a munkás társadalomnak nem fog a mérgezők és a nemzet jövőjét hiúsító sorába állani. Az előadás után Rafael Irmuska ült ismét a zongorához nagy tetszést aratván igazán művészi játékkal. Utána Lévy Pál joghallgató szavalta el nagy intelligenciával és hatásosan Kiss József »Tűzek« című költeményét. Végül Weiss Izso és Diósy Andor prostikáltak élvezetes művészi összjátékot hegedű-duettjükkel. A záróbeszéd után, amelyet Diósy Mihály tartott tagfelvétel volt, amelyen ép úgy mint az agasztusi első hasonló ünnepély után, többen léptek be a szesz italoktól való teljes tartózkodást követelő egyesületbe.

* **Bródy Zsigmond temetése.** Az Alkotmány-utca 11. szám alatti gyászaházból ma délelőtt 11 órakor vitték örök nyugalomra Bródy Zsigmondot. Pont 11 órakor vitték a koporsót az udvarra, ahol a hitközség egyített férfikara Lazarus kántor vezetése alatt gyászdalokat énekelt. Majd Kohn Sámuel főrabbi mondott magas szárnyalású gyászbeszédet. Bródyt a Kerepesi-ut melletti régi temetőben helyezték örök nyugalomra. Sirjánál dr. Diósy Béla beszélt a »Neues Pester Journal«, Hegedüs Sándor a hírlapírók nyugdíjintézete és Cziklay Lajos az újságírók egyesülete nevében.

* **A Sas és Zöldfa eladása.** A Fekete Sas és Zöldfa épületek jövőjének kérdése a közel jövőben dől el. Hogy a város törvényhatósága teljesen tisztában legyen azzal, vajjon az újjáépítés vagy az eladás előnyösebb-e a városra, az épületekre formaszertinti árverést hirdettek, továbbá elkészítették a Sas terveit. Az árverés ugyan eredménytelen volt, de dr Adorján Emil és dr Kurländer Ede ajánlatot tettek a két épület megvételére a város által megállapított becsérték összegéig s még az idő közben felmerült költségek megfizetését is elvállalták. Az ajánlat komolyságát bizonyítja az a körülmény, hogy a 10 százalék bánatpénzt

is letették az ajánlattevők. A törvényhatóság tagjai között megoszlik a vélemény. Egy tekintélyes rész semmi áron nem akarja a Sast kiengedni a város kezéből, míg a másik tekintélyes rész az épületek eladása mellett van. Ez utóbbi csoportba tartozik *Köszeghy József* városi főmérnök is, aki egy óriási terjedelmű memorandumban fejt ki véleményét. A műszaki vélemény fejezetekre osztva mérlegeli az épületek és telkek becsértékét; az átépítés esélyeinek hatását a becsérték tökéletességének változására; az értékesítés módjait. Kiterjeszkedik a mai állapot mellett az 50 év utáni állapotokra s óriási számítások alapján arra a konklúzióra jut, hogy a városra nézve az a leghelyesebb ut, ha a két épületet eladja.

* **A tanítás nyolczkor kezdődik.** Említettük azt, hogy az iskolaszék legutóbb tartott ülésében helytelennek találta egy előző határozatát, mely a községi iskolákban a tanításnak 9 órakor való kezdését léptette életbe. Ezt a határozatot a hitoktatók és tantestületek a közigazgatási bizottsághoz megfellebbezték. A közigazgatási bizottság az ügyet áttette az iskolaszékhez. Így az iskolaszéknek alkalma volt tévedését helyre ütni. Belátta előző határozatának a gyakorlatban kudarczát, a 8 órakor kezdődő tanítás visszahelyezését határozta. Az iskolaszék elnöke tegnap írásban értesítette a községi iskolák valamennyi osztályában 8 órakor kezdődnek. E határozat tanügyi körökben érthető meglepetést keltett s ebből a tantestülettel együtt mi is azt következtetjük, hogy hasonló esetekben az iskolaszék meghallgassa az illetékes testület véleményét.

* **Dr Gerő Sándor** orvos szervezetét súlyosabb betegség támadta meg, amely annyira komolylyá vált, hogy dr *Purjesz* Zsigmond kolozsvári egyetemi tanár is ideutazott a beteg megvizsgálására. A jónevű és kiváló képzettségű orvos hosszabb betegségéből már teljesen felgyógyult s ma már megkezdte orvosi praxisát.

* **Legényegyesületi előadás.** A Nagyváradai Katolikus Legényegyesület jól kiérdemelt pihenés, kedves családi körben lefolyt ünneplés után újból hozzálát a szürke hétköznapok kiválóan hasznos munkájához, az oktató, népszerű előadásokhoz. Ma esti negyed kilenc óra után kezd meg a keddi előadásokat az ujesztendőben *Várady István* községi iskolai tanító, ki tárgyát ezúttal a *hegy és vizrajzi földrajz* köréből veszi. Az előadás tanulságos, érdekes lesz.

* **Gyászrovat.** Medzihradnei *Medzihradszky* Elvira, élte virágkorában, 17-ik évében e hó 7-én, a halotti szentségek fölvétele után, Nagyváradon elhunyt. Ma délelőtt 10 órakor temetik Nagyváradon. — Özvegy *Wagner Józsefné*, született *Krivus Jozefa* e hó 7-én, élte 76-ik esztendejében rövid szenvedés után elhunyt. A megboldogultat ma délelőtt háromnegyed kilenc órakor szentelik be Nagy Teleki-utcai lakásán, a Szent László templomban megtartandó gyászmise után pedig a váradolaszi-i temetőbe temetik.

* **A 48-as népkör tagavató estélye.** A nagyváradai 48-as népkör vasárnap este tagavató estélyt tartott *Czegléd Sándor* vendéglőjében, az 1905. évben beiratkozott új tagok tiszteletére. A kedélyes estélyen sokan voltak jelen. Dr *Stocker József* elnök a pártkör diszes serlegével eszmékben gazdag beszéddel köszöntötte az új tagokat, a pártkör új harcosait. Dr *Adorján Emil* és dr *Halász Lajos* s hazafias toasztokban éltették az új tagokat, mint a függetlenségi eszmék új harcosait, kiknek nevében *Palásthy Sándor* színművész, a Szigligeti színház tagja mondott köszönetet a szép szavakért, igérvén a maga és belépő új tagtársai nevében is a függetlenségi eszmék iránt táplált rendíthetetlen szeretetüket és ragaszkodásukat. Sok

szép toaszt hangzott el még *Palásthy* után, beszélték még *Mokry János* a párt zászlótartója, *Kiss Dávid*, *Stettner István* stb. Lelkes hangulat mellett a magyar nemzet két fohásza a »Hymnusz« és a »Szózat« elzengése után még a késő éjjelig maradt együtt a lelkesen ünneplő társaság.

* **Báró Gerliczy Ferenczné — palota hölgy.** A király a főúri világ husz hölgytagjának adományozta a palota-hölgy rangját és előjogait. E magas kitüntetésben részesült a nagyváradai katolikus kör elnökének Aranyi és Szent-Gerliczei báró *Gerliczy Ferencz* neje szül. *Komlós-Keresztesi Fejérváry Gizella* bárónő, a miniszterelnök leánya.

* **Tűz.** Tegnap délután nagy riadalom verte fel a magyarutcai lakosságot. Azt hisztelték, hogy a Magyarutczán több ház ég és a tűz oly vehemesen terjed, hogy az egész utca veszélyeztetve van. Azonban ez a kacsa csakhamar meg lett czáfolva. A tűzoltóság csakhamar kivonult és a tüzet elfojtotta. Hosszu-utczán *Feldmann Salamon* rozoga házának ócska zsendely teteje égett. Valószínűleg gondatlanságból származott a tűz.

* **A Szacs-vay-szobor ügye.** A Szacs-vay szoborbizottság tegnap délután ülést tartott s megtekintette a *Margó Ede* szoborművész által készített szobormintákat. *Rimier Károly* polgármester elnökle alatt *Bordé Ferencz*, *Huzella Gyula*, dr *Adorján Emil*, *Déry János*, *Bozóky Béla*, dr *Hoványi Géza*, *Köszeghy József*, *Sipos Orbán*, *Szokoly Tamás*, dr *Halász Lajos* és dr *Dőri Ferencz* voltak jelen. Első sorban megtekintették az általunk már ismertett szobormintákat. Az összes tagok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a mintákról s általános dicsérettel adóztak a művészeknek. *Margó Ede* írásban röviden vázolta, hogy minő eszme vezette a két minta elkészítésénél. Az egyikben, mint a függetlenségi eszme harcosságát, a másikban pedig mint a szabadságharcz martírját akarta megeszmenyíteni. A szobor ez év október 24-én teljesen kész lesz. A költség 30.000 korona. A főalak bronzból, a talapzat a mellékalakkal antalbányai kőből lenne. Dr *Várady Zsigmond* akadályozva lévén a megjelenésben, írásban közölte véleményét, amely szerint az első mintát, amely ülő mellékalakkal, mint a szabadságharcz hőst ábrázolja, javasolja elfogadásra. Különbözik mindkét szobormintát kitünő alkotásnak tartja. Dr *Hoványi Géza* a vértanút ábrázoló mintát tartja elfogadhatóbbnak, mert a Kossuth-szobornál lesz alkalom a függetlenségi harc feltüntetésére. Dr *Dőri Ferencz*, *Huzella Gyula*, dr *Halász Lajos*, dr *Adorján Emil* szintén ezt a mintát fogadják el. *Sipos Orbán* lelkes, hazafiasságtól égő beszédben indokolta, hogy miért nem a vértanút, hanem a szabadsághóst ábrázoló mintát tartja elfogadhatónak. 400 éves küzdelem után fájdalom, még mindig kell küzdeni a nemzetnek szabadságáért, függetlenségéért. Szükséges, hogy szüntelenül rámutassunk a szabadság vágyára. Ezután a bizottság kimondotta, hogy ajánlani fogja a közgyűlésnek, miszerint pályázat mellőzésével *Margó Edét* bízzák meg a szobor elkészítésével s erre a vértanút ábrázoló mintát ajánlja. Szóba került, hogy szebb lenne, ha a mellékalakot is bronzból öntenék, azonban ezt *Margó* szobrász kérelmére elejtettek, mert elvonná a figyelmet a főalaktól. Megbízták azonban a művészt, hogy még e hét szerdájáig adjon információt arra nézve, miszerint mennyivel kerülne többre, ha a talapzatot és a mellékalakot cararai márványból faragnák. A bizottság készséggel áldozna pár ezer koronával többet, ha

márványból készíthetnék a szobor alsó részét. A csütörtöki közgyűlésre beviszik a szobor-ügyét, hogy az halasztást ne szenvedjen.

* **Megölte az alkohol.** Hosszuaszóli lakos, *Draniss János* szombaton addig ivott, míg a bor teljesen hatalmába ejtette. Nagy ingadozások közepette végre hazaérkezett, hol az alkohol teljesen kifejtette hatalmát és *Dranicsot* az agyszélhűdésnek adta át, mely őt kivégezte. A megejtett vizsgálat is megállapította, hogy *Dranics* nem a tej tulságos élvezetétől halt meg.

* **A Sztaroveczky gyermekkórház** részére az 1906 év folyamán adományoztak: Dr *Berkovits Miklós* és neje 20 koronát, N. N. 1 koronát, *Nadányi Károly* 50 koronát, *Schvarcz Paula* Budapest 100 koronát, Dr *Szmrecsányi Pál* 100 koronát, *Des Echrolles Krupér Sándorné* 30 koronát, Dr *Vucskics Gyula* 10 koronát, *Ifj. Rimanóczy Kálmán* 10 koronát! Élelmi és játékszerek adományoztak: *Wertheimstem* nővérek, ugrai *Schvarcz Ferenczné* és Dr *Beöthy Lászlóné*. — A nemes szívű adakozóknak ez uton mond hálás köszönetet az intézet igazgató főorvosa.

* **Jótekonyságok.** A *Biharmegyei és nagyváradai* nőegylet céljaira egy magát meg nem nevező adakozó postai uton H. H. J. betűk alatt 50 koronát adományozott, a melyért hálás köszönetét nyilvánítja és az adományozóra Isten áldását kéri az egylet nevében *Báró Gerliczy* felixné elnök.

* **A gyiresi Körözshid veszedelme.** Tudósítónk arról értesít, hogy a napokban a Sebes Körözshid, Gyires alatt levő hidat a zajló jégtömbök elütötték és így a forgalom nagyban megakadt, úgy, hogy most 4 kilométer kerülővel lehet csak átjutni a szomszéd faluba. *Körözshid-Tarján* hidján lehet csak a közlekedést lebonyolítani.

* **Megégett gyermek.** Tenkei tudósítónk jelenti: Ott vasárnap este egy négy éves gyermek áldozatul esett a szülői gondatlanságnak. *Opris Flóra* négy éves gyermeket egyedül hagyták szülei odahaza. A kis gyermek a konyhába ment és ott a tűzhely körül kezdett játszadoxni, rövid idő múlva egy égő fát vett ki a tűzhelyről, melytől ruhája tüzet fogott. A szerencsétlen gyermeket nem tudták megmenteni, tegnap reggel súlyos égési sebeibe belehalt. A királyi ügyészség ez ügyben megindította a vizsgálatot.

* **Részegek napja.** Tegnap délelőtt de még délután is — valóságos zsurfészke volt a sok részeg embernek. Délelőtt négy holtészeg alakot vittek be a rendőrök, délután három vált ki, névszerint: *Pintér Imre János* notorius alak, *kispiaczi árus*, akit az elfogyasztott borzalmas mennyiségű szesz dühöngővé varázsolt át és akit négy rendőr is ügyel-bajjal tudott valósággal bevinni a rendőrségre. A másik kiemelkedő alak *Bocskó József* napszamos, aki széles jókedvében az Aradi uton belekötött *Szabó Gusztáv* nevű kartásába és minden alaposabb indokolás nélkül megkéselte. A vérengző férfit bevitték ugyan a rendőrségre, de oly részeg volt, hogy másnap reggelig a 8-as számú zárkában scontroba helyezték. A harmadik részeg *Osváth Sándor* 38 éves gyöngye elmejű csavargó, akit a Grósz féle pálinkamérsből vittek be reggel 9 órakor és aki az elfogyasztott pálinka hatása alatt rövid félórai itt tartatozkodás után hirtelen jobbjétre szenderült.

* **Apróhírek.** *Hegedüs Ernő* 38 éves molnár segéd, akit december 28-ika óta előrehaladott gyomorrákban gyógykezelnék a kórházban és akiben az életet éther injekcióval tartották az orvosok, tegnap este 9 óra tájt a 22-es kórteremben levő ágyán beretvával elvágta a nyakát és egy félreeső helyen padrágszujára felakasztotta magát. A keresésére indult ápoló már nem találta életben. — Tegnap este 11 óra tájt a Széles u. 552 sz. a. levő *Grósz Márton* féle szatócsüzletbe bezörgetett *Szivák Imre* kőművessegéd és 5 társa és egy

liter rumot követeltek. Miután kivánságuk nem teljesült, az épületen levő négy ablakot beverték. Ebbeli mulatozásuknak a Grenó István ellenőr vezette lovasrendőr őrzőjét vetett véget, amelyik közrefogta a hat garázda alakot és bevitte a rendőrségre. Az eljárást folyamatosan tették ellenük.

* **Találtak** egy ezüst karperecset öt zsu-zsuval. Igazolt tulajdonosa étveheti a rendőrségen.

x **A közönség érdekét** mozditotta elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb ízlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésnyivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmébből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölkívására dus collectióját bármikor rendelket zésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

x **A Lloyd orfeumban** ma este teljesen új műsorral nagy előadás, új bohózat, új kuplák *Fritzi Larisson* átváltozó táncművésznő, The Guston zenebohócok saját találmányu hangszereikkel. Egyben van szerencsém tisztelettel meghívni a n. é. közönséget 11-én csütörtökön este tartandó jutalom estélyemre. Szíves pártfogásukat kérve, mély tisztelettel *Be-rényi* igazgató.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Fehér Anna, B.
Szerda: Nebántsvirág C.
Csütörtök: Pillangó kisasszony.
Péntek: Dorrit kisasszony, B. (először)
Szombat: Dorrit kisasszony C.
Vasárnap: d. u. Sárga csikó, este Mulató Istenek.

Fehér Anna.

Megvallom, eltogult vagyok Gárdonyi Géza iránt. Szeretem az írásait, kivált a népies tárgyukat. A népies irodalmat meglehetősen sikerült kompromittálni a népszinművekkel. Gárdonyi Géza észrevette, mi okozta a népszinmű és az egész népies irodalom elsatnyulását? Az, hogy elvonták talajától, az igaz természetességét; csináltak belőle satnya művirágot.

Lobogós ingujjban, vagy fűzött ingvállban válogatott szalonurak és hölgyek diskuráltak, közbe egyet-egyet rikkantottak, de finoman, mint a másodéves jogász a souper-csárdás alatt, aztán minden öt perczen következett egy-egy obligált népdal, amelyben sok volt a vigság, vagy keserv, de legkeservesebb volt a népieség. Hanem azért hazafiasságból csak lenyeltük. Addig nyeltük, míg megcsömörlött tőle a közönség.

Gárdonyi a magyar parasztot úgy vitte színpadra, a milyen. Minden mesterkélttség nélkül. Azért is van az ő ilyen irányu műveinek sikere.

Fehér Anna sikerét is — a mennyi sikere volt — az élethiven, erős kézzel megrajzolt alakok és a pompás, magyaros dialog menti meg.

Maga a cselekmény az ismeretes szép ballada. Fehér Anna huga Fehér Lászlónak a lókörtőnek, akit azonban ő csak mint szerető bátyját ismer.

A huga esküvője előtti napon Fehér László megint ló után indul, de csak azért, mert az Annának szánt hozományból még hiányzik egy arany és két tallér. László azonban pórul jár: elárulja a szeretője bosszúból azért, mert László nem engedi meg, hogy a huga, az ő anygali Annuskája esküvőjén jelen legyen.

Lászlót eltogják, a rögtönbiróság halálra ítéli. A szolgabíró elhitei Annával, hogy megmenti a bátyját, ha feláldozza érte a becsületét, Ennek daczára Lászlót kivégzik, mire Anna megőrül s a silányul mentegetődző szolgabírót leszurja.

Hátborzongató, érzékenyszüveket megrikató cselekmény, a mely a magyar népbaladák egyik legszebbjét teremtette meg — de drámának gyenge.

A II. és III. felvonásra alig marad valami cselekmény, csupa epizód tölti ki az amugy is rövidke felvonásokat. Gárdonyi egyszerűen a balladát dramatizálta, minden további bonyolítás nélkül s érzik rajta, hogy nyujtani kellett a vékony mesét, mert különben három felvonás sem telik belőle.

Az egyes alakok azonban pompásak. Kevés szóval, kevés cselekedettel, de egész embereknek, a nép igazi fiainak vannak bemutatva. A beszédjük magyaros, zamatos, alföldi. Ilyen írói kvalitások mellett jobb meséből Gárdonyi Géza — fog még jobbat is alkotni.

Az előadás után megítélendő, érdemes-e premiért vasárnap estére kitűzni? A kassza érdeke ajánlja, de a művészi érdek ellene szól. A karzat folytonos zajongása, a rendőrmentes kedélyes veszekedések nem nagyon segítik elő a műélvezetet.

Pedig egyébként lett volna élvezet. A czimszerepben E. Kovács Mariskát láttuk tehetsége, tudása teljes erejében. Azt a jelenetet, mikor dalolással akarja a főbíró figyelmét elvonni bátyja üldözéséről, a vigsággal rosszul palástolt halálos félelem, mind jobban elcsukló hang, remegő test — mondom, ezt a jelenetet úgy játszotta a művésznő, hogy arra a Nemzeti Színház művésznője is büszke lehetne. Hasonló sikere volt többi jeleneteinek is. Méltó partnere *Tóth* Elekben akadt. A szalonbeli világfiak elegáns alakítója most igazi betyárt tudott színpadra hozni. Kivált a II. felvonásbeli néma dacz, majd kitörő keserűség pompásan sikerültek. *Angyal* Ilka kisebb szerepet olyan megrázó erővel játszott, hogy nyílt színen megtapsolták. A főbíró szerepét *Szarvasi* játszotta. Az érzéketlenséget, rideg számítás élethiven eltalálta, de a hevesen fellobbanó érzést nem tudtuk elbinni neki.

Egy cigány kis szerepében kabinetlakitást nyujtott *Bognár* János; hamisítatlan szerelmes parasztleány volt *Nagy* Sándor.

A rendező ügyelhetne arra, hogy mikor az örülési jelenet kezdődik, ne keltsen általános derűtséget a Szarvasi kabátja alól előbukkanó s hátul kriminálisan végighasadt mellény.

Szép előadás volt általában. A darab egyes elenetei is igazi író tollával vannak megírva. És mégsem tud Fehér Anna igazi esztétikai élvezetet nyujtani, mert nem színpadra mért a cselekménye.

Dr K. A.

Fehér Anna — harmadszor. Gárdonyi Géza megrázó betyártörténete ma B. bérletben harmadszor kelül előadásra. A magyar népletből vett dráma iránt a közönségekörében olyan érdeklődés nyilvánult meg, hogy ma telt háza van kiállítás.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtek névjegyzéke 1906. évre.

Most jelent meg az 1906. évre kisorsolt esküdtek névjegyzéke, mely szerint a rendes esküdtek száma 540 és a pótesküdtéké 150. Az esküdtek nevei a következők.

Rendes esküdtek:

Aczél Zsigmond, dr Adorján Armin, Ajtay Lajos Báránd, Alexander Lajos, Alföldi János Ilye, Altnóder Vincze, Andrényi Gusztáv, Anlauf János, Arany Sándor, dr Ardeleán Justin, Áron Salamon, Aufricht Alajos, Aufricht Mór, Adam Gusztáv Székelyhid, dr Agoston Péter.

Dr Babos János Székelyhid, Bacz Endre, Balázsovits Jenő, Balog Ambrus Sarkad, Balogh György Nagyszalonta, Balogh József Geszt, Balogh Kálmán, Balogh Károly, Balog Tihamér B.-Ujfalu, Barabás Béla, Barényi Béla, Bartha Endre, Bartha József Bihar-Püspöki, Bartsch Sándor, Batháry Imre, Barány Arpád, dr Bárdos Imre, Báthory Ferencz, Báthory László, Beczkay Lajos, Beleznay Antal, Beliczey Tibor Kötégym, Beóthy Lajos, Bereczki Dániel Bihar, Bereczki Lajos, Bereczki Gyula Bors, Ifj. Berei József Komádi, Berger Sámuel, Berkes Bertalan, Berkes Mór, dr Békefi Gyula, Békési Pál, Bérczi János, Biber József Bakonyszeg, Biczó János, Bihary János B.-Ujfalu, Bihari Károly, Biró Imre, Biró János Báránd, Biró Sándor Báránd, Biszterszky Iván, Blum Géza, Bodnár János, Bodó Bertalan, Bogdán Jenő, ifj. Boócz Gyula, Borbély Lajos Bihar, Borbély László Nagyszalonta, Boros Imre, Bölöny György B.-Ujfalu, Böszörményi Géza, ifj. Böszörményi Géza, Böszörményi Lajos Nagyszalonta, Brumár György Komádi, ifj Bujdosó Antal Komádi, Bujdosó Dániel Komádi, Bujdosó József Sáp, Bugyi Sándor Bihar-Püspöki, dr Bunna János, Buzás Kálmán Sarkad.

Conrad Gyula, Csanak Jenő Mezőpeterd, Csatári István, Csatári József, Csáki György Nagyszalonta, Csáki János Sáp, Csáky Mihály Mezőtelegd, Csávás Gyula, Csepregi Mihály Nagyszalonta, Csernecky József Kisszántó, Cservenka Géza, Csordacsics Ferencz, Csordás Antal, Czeglédi Imre Nagyszalonta, Czillér Imre, Czoczek Alajos.

Dániel Lajos, Deák György, Deáki István Szent János, Deryei Ferencz, Deutsch K. J., Diósi Lajos, Diósi Soma, Dóbi István, Dobó Gusztáv, Dobozy János, Doby József Székelyhid, Duskay Dezső Sarkad.

Ifj. Elek Gusztáv Mezőpeterd, Endre Kálmán, Ercsey Dezső B. Mezőkeresztes, dr Ervin Manó Nagyszalonta, Eszényi Kálmán B. Mezőkeresztes, Éberl Kálmán.

Falusy Károly Mezőtelegd, Farkas Izidor, Farkas László, Farkas Márton, Fábri Károly, dr Fássy Lajos, Fehér Gyula keztyüs, Fekete Lajos Komádi, Fekete László, Fényes Manó, Ficsek Lajos, Fischoi Frigyes, Fleischaker Gyula, dr Fodor Gyula, Fónagy István Nagyszalonta, Frankó Béla Geszt, Frankó Endre, Friedländer Hermann, dr Friedländer Sámuel, Friedmann Benő, Frölich József, Fuzsek Lajos, Füchsl Mór, Fülöp Lajos, Fűredi László.

Garai Géza, Gazdag György, Gábel Jakab, Gergely István, Gerlach Mihály Margitta, Germán Károly, Géczy Lajos, Géher Lambert, Goldberg Ferencz, Gráf Gyula, Grósz Béla, Grósz Sándor, Gulyás Bálint B.-Ujfalu, id. Guttmann József, Gyapay Márton, dr Gyöngyössi István, György Géza Vaskóh, Gyulai Károly.

Hadházy Kálmán Nagyszalonta, Haldek Vilmos, Hajdu Aladár Geszt, dr Hajós Emil Székelyhid, Hant Frigyes, Hant Gyula, Hanzély István, Harsányi József, id. D. Hegyesi Lajos Bors, Heimlich János, Heiser Gyula, Heller Ede, Hermann János, Hofbauer Pál, Hoffmann Henrik N.-Ürögd, Hollósy Dezső, Holved Rudolf, Homolya István, Honig Albert, Horváth István Sarkad, dr Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, Hódl Román, Huzella Gyula.

Dr Ille Andor Tenke, dr Imrik Gusztáv, Incze Lajos.

Jakabfi Árpád, Jakab József Mezőtelegd, Jakab Mór Érmihályfalva, Jancsó Lajos Bihar-püspöki, Jámor István Nagyszalonta, Jelinek Ferencz, Jelinek Géza, Jelenz József, Julier Károly, Jungreis Ignác, Juricskay Vid Mezőtelegd, Jeczpáli Justh Károly.

(Folyt. köv.)

Sajtóperek. Két nagyváradai laptársunk azt írja, hogy a Nagyváradai Munkás Ujság című krajczáros lap ellenünk sajtópert indított. Evvel a lappal mi lapunkban nem foglalkoztunk soha s ezért kíváncsian várjuk a bejelentett pereket. Ellenben az tény, hogy a N. M. U. ellen lapunk f. szerkesztője és munkatársai vagy huszrendbeli becsületsértés, rágalmas és izgatás miatt feljelentést tettek. De hogy közünk valami polémia lett volna — oh, eszünk ágában sem volt.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 13. Izr. nőegylet tea-estélye

Január 20. Jogász bál.

Január 31. Városi bál.

Február 10. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet rózsá-estélye.

Próbabál. A Katholikus Legényegyletbe a tél folyamán bevezetett tánciskola-kolon vasárnap számolt be a táncfolyam alatt elsajátított ügyességekről és táncokról. Este nyolcz órakor kezdték meg a táncvizsgát, vagy próbabált a kolon kedves női és vidám ifju tagjai festői csoportokban. Vizsgát, vagy próbát nem igen álltak meg meg ily fényesen, bár nem lehet kicsinyelni számát annak a sokféle táncnak, melyet bemutattak, kezdve a magyar szőlőtől és spanyol-tánczától a francia négyesig. A legkülönbébb változatban jöttek sorra még: magyar társalgó, palotás, bokázó csárdás, pas-de-quatre, pas-de-patineur, gésák, Washington táncz, kreuzpolka, mazurpolka, Natália-polka, gyorspolka, Graciana, Gavotte-minuette, kisboszton, nagy-boszton, keringő, csehpolka és csárdás. A pompásan betanított 21 léle táncznak bemutatása *Herlicska* Nándor, okleveles táncmesternek képezte dicséretét s méltó ajánlását a jövőre nézve a táncz művészetét elsajátítani óhajtó ifjuságnak.

Álljon itt a kolonban résztvettek névsora.

Lányok: Barza Mariska, Kauzil Teruska és Rózsika, Kiss Erzsike, Papp Szidike, Popovits Etelka, Ládai nővérek, Tóth nővérek, Kezdődi Margit, Ocskó Mariska, Szabó Juliska, Gózsá Ilonka, Kudar Mariska, Nemes Mariska, Csoma Erzsike, Lipcsey Irénke, Barát nővérek, Tóth Rózsika, Komlóssy Irma, Huszár Anna, Fazekas Rózsika és Sárika, Schönberger Anna, Almosdi nővérek, Lándor Mariska, Tóth Vilma és Mariska, Csengeri Margitka, Szathmáry Margitka, Schumann Mariska, Horváth Vilma és Rózsika, Forvith Vilma, Harsányi Ilonka, Ráduly Annuska, Schmidt Erzsike, Kiss Zsuzsika, Rupcsó Mariska, Révész Mariska, Balogh Juliska (Dobrest), Piller Irén, Szammer Matild és Stefánia, Kovács Margit és Ilonka, Schmidt Paula, Fülöp Juliska, Tóth Marcella, Krupka Juliska, Kiss Jolán, Ambró Vilma, Földes Stefánia, Mariska és Rózsika.

Asszonyok: Barza Józsefné, özv. Kauzil Istvánné, Kiss Antalné, Papp Lászlóné, Turcsányi Józsefné, Kezdődy Gézánné, Jenny Imréné, Ládai Gusztávné, Ocskó Istvánné, özv. Szabó N.-né, Gózsá Mihályné, Kádár Józsefné, Nemes Lajosné, Csoma Györgyné, Lipcsey Józsefné, Békésy N.-né, Baráth N.-né, Tóth Sándorné, Huszár Józsefné, Schönberger Józsefné, Almosdi Illésné, Plauder Józsefné, Csengeri Imréné, Schumann Ferdinándné, Szatmári Károlyné, Horváth Károlyné, Koobita Károlyné, Ráduly Péterné, Schmidt Istvánné, Kiss Sándorné, özv. Rupcsó Sándorné, Eszenyi Józsefné, Erdélyi Györgyné, özv. Révész Isrvánné, özv. Ha-

dady Gyuláné, Piller Józsefné, Kovács Emilné, Kovács Lajosné, Lammel Vilmosné, Fülöp Lajosné, Tóth Istvánné, Krupka Ferenczné, Kiss Józsefné, Ambró Tódorné, Földes Jakabné, Mariszko Jánosné.

A 48-as népkör bálja. A nagyváradai 48-as népkör f. évi január hó 28-án tartja meg a Zöldfa disztermében könyvtára javára sikerültnek ígérkező táncvigalmát. Dr Fenyő Sándor bál biz. elnök elnökle mellett a rendezőbizottság ma (kedd) délután 6 órakor a 48-as népkör helyiségében gyűlést tart.

SPORT.

A Magyar Sakk Lap hazánk egyetlen sakkújságja január 1-jével lépett II. évfolyamába, amikor is a magyar nagymester *Maróczy Géza* is, mint főszerkesztő, a lap kötetlékébe lépett. Az ő kiváló elemzései már a most megjelent első szám értékét is nagy mértékben emelik. A szerkesztőség (Budapest VIII. Salétrom-u. 10.) szívesen szolgál mutatvány-számmal.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) A Sas-körben történt képviselői letartóztatás kínos szenzációt keltett. Hédevári Lehelt délután 2 órakor hallgatta ki a rendőrség.

Hivatkozással a perrendfartásra, valomását két tanu előállításától tette függővé. Elő is került tanui minőségben csakhamar két rendőrségi napidijas. A képviselő ezek előtt nem vallott. A képviselőt aztán, miután jegyzőkönyvet vettek föl, négy órai fogvatartás után, szabadlábra helyezték.

Pozsgay Miklós is keményen odamondogatott a rendőrségnek. Külön végzést követelt a letartóztatásra nézve. Marinovics fogalmazó ennek a jogos kívánságnak természetesen nem tehetett eleget, fölolvasta azonban a vádat Pozsgay ellen.

A képviselő a vád hallatára indulatosan kifakad:

— Kérem, ez egy gyalázatos hazugság.

Védőjéül Polónyit nevezte meg. Majd Pozsgayt is szabadlábra helyezték.

Polónyi ivét, hogy a képviselők újabb elnapolás esetében együtt maradnak, eddig 70 függetlenségi képviselő írta alá.

Hogy a városi és vármegyei közigazgatás halaszthatatlan ügyei sérelmet ne szenvedjenek, Kristóffy most az alispánokat és polgármestereket ruházta föl kivételes adminisztratív jogkörrel ott, ahol főispáni állás még betöltetlen.

A nemzetellenállásból a nap folyamán Turóc, valamint Borsodmegye vette ki a részét.

Turócmezgye Turócszentmártonban tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározta, hogy Köcsön Lajos kinevezett főispánt sem törvényesnek, sem alkotmányosnak el nem ismeri Ugyanigy határozott Miskolczon Borsodmegyében Brezovay főispánnal szemben.

Baranyamegye ma tárgyalta *Fejérváry* Imre báró volt főispán bucsulevelét. — A debreczeni letartóztatások ügyében újabb fordulat állott be. Kiss Aron fia *Pál*, akit szintén

be akartak feketíteni, nem volt aktiv tényezője a történeteknek. Ellene tehát megszűnt a vizsgálat. Letartóztatták azonban az egyik korcsmában *Darkó* Gergely kertimunkást, aki boros fővel nagyban dicsekedett a korcsmában, hogy a főispánt megverte. A kisebb korcsmák egyébként állandóan kémekkel vannak tele. — Tisza szerdán Budapestre érkezik.

Witte birodalmi kancellár.

Budapest, január. 8. (Saját tud. távirata.) Pétervárról jelentik, hogy a csár Witte grófot birodalmi kancellárrá nevezte ki.

Az új köztársasági elnök.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) Mint Párisból jelentik: A szenátorok választása a kormány diadalával végződött. A szenátus képe így változatlan maradt. *Fallierest* a szenátus volt elnökét 652 szavazatból 513 szóval választották meg. Valószínű, hogy újra megválasztják elnöknek s így ő fog elnökölni a versaillei nemzetgyűlésen, mely a köztársaság elnökének minden valószínűség szerint *Fallierst* fogja megválasztani.

A szerb bolgár vámunió.

Belgrád, január 8. A szerb kormány felvilágosítást kért a bolgár kormánytól, hogy mért terjesztette a vámunióról szóló javaslatot a szobranje elé, mielőtt erre nézve szerb kormányval megegyezésre jutott volna. A bolgár kormány azzal védekezett, hogy különben kénytelen lett volna a szerb kormányval szemben január 1-től kezdve az általános tarifát alkalmazni. Belgrádban ezt a magyarázatot nem találják kielégítőnek.

Csapatszaporítás a török határon.

Konstantinápoly, január 8. Ama hír tekintetében, hogy Plevlje környékén szaporítják az osztrák-magyar csapatokat, kiderült, hogy szerb forrás terjesztette a híreket és bizonyos politikai célzattal. Plevlje török katonai parancsok a híresztelésnek semmi fontosságot nem tulajdonított, mert tisztában volt annak koholt voltaival.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Írta: Gorkij Maxim

20.

Ignác az almafa alatt ült. A napsugár vékony sávokban szűrődött át a fa lombján s az alsóruhába öltözött ember alakjára szóródott. A kertben ünnepélyes csönd volt, ugy, hogy még a lomb zizegése is hallatszott. Az asztalon szamovár állott, mely macskamódra duruzsolt s vékony gőzpáztát lökött ki magából. Fomának úgy tetszett, hogy a szamovár hangja nem illik össze a hely hangulatával s hogy sérti azt az öreg embert, aki mozdulatlanul, csöndesen ül ott a nagy almafa zöld lombja alatt.

— Ül le, — mondta Ignác.

— Hát miért nem hívatst orvost? — mondta Foma izgatott hangon, miközben leült.

— Nem szükséges. A levegő jót tett. Teát iszom. Attól bizonyosan jobban leszek — mondta Ignác s a poharakba kezdte önteni a teát. Foma látta, hogy a teás-kanna remeg atyja kezében.

— Igyál . . .

Foma szótlanul tette maga elé a poharat. Hirtelen valami olyan erővel esett az asztalra, hogy az edények csörömpölni kezdtek.

Foma megijedt s amint előrehajolt, atyja

rémült tekintetével találkozott pillantása. Ignác a fiára nézett s rekedten suttozta:

— Egy alma . . . leesett, hogy az ördögl Mintha puskából lőttek volna . . .

Hallgattak. Egy csapat madár röpült el a kert fölött s hangos csicsérgésük megtöltötte a levegőt. A rémület még mindig nem tűnt el Ignác szeméből.

— Ha megittuk a teánkat — mondta — hívásd el a pópát és Majakint.

— Talán jobb volna mind árt?

— Mise után . . . a pápa még nem jöhet . . . különben sem olyan sürgős . . . talán még el is mulik.

Hangosan szürcsölte a teát a tálczáól.

— Még egy két évig kellene élnem. Még fiatal vagy és nagyon aggódom miattad. Légy becsületes és erős . . . ne kívánd a másét, de vigyázz a magadéra . . .

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Dr

BARTA ANDOR

szülész és nőorvos

a fő-utcza Rimanóczy-palotába költözött.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a legszébb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelet mellett készülnek minden szakmába vágó asztalos, karpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. Ö. Szent-István. Az őszinte részvét meleg hangú sorait szívből köszönjük. Az ismertetés jön irodalmi rovatunkban.

Rendező. Kérését nem teljesíthettük. Nem csak az önké maradt el, hanem minden multság, melynek rendezői meghívót nem küldenek, kimarad a lapból. Szíveskedjék ezentúl a figyelemmel idejében megkeresni szerkesztőségünket.

KÖZGAZDASÁG.

Pénzintézetek szövetsége.

A magyarországi pénzintézetek országos szövetsége szépsikerű értekezletet tartott közlebről Mádaj Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsos vezetésével. Az értekezlet a Kereskedelmi Csarnok termében folyt le, hol Mádaj hatalmas beszédet mondott.

Kívánatos volna, ugymond, ha szövetkezeti uton jönne létre a vidéki pénzintézetek országos szövetsége mely most nagyvárad kerületi bizottsága óhajtja megalakítani. A vidéki pénzintézetek speciális érdekeinek védelmére és kultiválására eddig nem volt hivatott testület, mert a kereskedelmi és iparkamarák az eddigi sajnos tanúságok szerint nem tanusították a kellő érdeklődést a vidéki pénzintézetek érdekeinek védelmében. Érdekképviselőjük, tehát eddig nem volt, annak dacára, hogy tagadhatlanul vannak közös speciális érdekeik, amelyekkel szemben ugyancsak erőseu fegyverkeznek a fővárosi pénzintézetek.

Behatóan szolt aztán a szövetség erkölcsi s anyagi erejéről s annak feladatairól, majd felhívja a nagyvárad s biharmegyei pénzintézetek képviselőit, hogy alakítsák meg a Szövetség nagyvárad kerületi bizottságát, a menyiben ezt az elmondottak alapján helyesnek, szükségesnek s keresztülvihetőnek tartják.

Az általános figyelem és nagy tetszés közben elmondott beszédért Kornstein Eml tolmácsolta ezután a megjelentek hálás köszönetét. Egyetért a hallottakkal s különösen helyesli azt a törekvést, a vidéki intézeteket függetlenítsék a budapesti pénzintézetek s hogy ha lehet, közvetlen érintkezést teremtsenek a külföldi pénzpiaczezal.

A szövetség nagyvárad fiókja ezután megalakult. Elnöke lett Hoványi Géza dr, titkára Adorján Ármán dr.

Gyűlés után társas ebéd volt a Pannóniában.

Hetivásár Biharon. A szomszédos Biharközség hetivásárt akar létesíteni minden csütörtökn. A törvény szerint bizonyos körzeten, 30 kilométeren belül az összes vásártartó községek nyilatkozata bekérendő, arra nézve, hogy a már meglevő községek vásáraitra

nem lesz-e káros befolyással a kért vásár. Bihar község előljárósága most megkereste Nagyvárad városát, mint vásártartó törvényhatóságot, hogy a kért heti vásárra vonatkozólag nyilatkozzék.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, jan. 8.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, jan. 8.

Osztrák hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	706.—
Leszámitoló bank — — —	499.—
Rimamurányi — — —	548.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — —	582.50
Városi villamos vasut — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 jan. 8-án

Magyar aranyjáradék 4% — — —	11.985
Magyar koronajáradék 4% — — —	96.—
Magyar koronajáradék 1 1/2% — — —	86.70
Magyar földteremtéhermés kötvény 4% — — —	97.—
Horváth-szlavon földszorsjegj tesítési kötvény	96.50
Magyar nyeremény di soésiu-kölcsön — — —	215.—
Tisza-szab. és szegereájegy-kölcsön — — —	161.—
Osztrák járadék papirban — — —	99.75
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.75
Osztrák korona járadék — — —	117.50
Osztrák járadék aranyban — — —	99.75
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	676.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	671.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	68.50
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.14
Német birodalmi márka — — —	117.65
London vista — — —	270.10
Páris vista — — —	95.57
20 márkás arany — — —	23.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek február hónapban kerülnek kibocsátásra és az akkor közölteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként HÁROM HUZÁSA lesz,

egy K **600,000** (hatszáz ezer korona) és
két K **300,000** (háromszáz ezer korona)

összegű tőnyereménnyel, **50,000 K, 40,000 K, 20,000 K** stb., stb. minden huzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a melylyel a további nyereményhuzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítására tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze felülmulják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelenlékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsátási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként 5 korona fizetendő foglaló tejében.

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank

NAGYVÁRAD, NAGY-TELEKY-UTCZA.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és őr-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Mübutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ügyvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések

Olcso, mélyen leszállított árak mellett kerülnek eladásra összes férfi, és női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Moskovits-palota,

Igazi alkalmi eladása egész finom áruknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kszelők, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztük, harisngák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és löpokróczok, galocsenek, hóczipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcso árak mellett, francia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selyemkendők, pamutok különösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcso árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett

Az üzletberendezés eladó. 1447.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középkolába készülő tanulók, kisiparosok és ksigazdák számára.

Irtá: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Aláírási felhívás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár

uj sorsjegyeire.

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek felerésze április hónapban kerül kibocsátásra és az akkor közzeendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként **HÁROM HUZÁSA** lesz,

egy K 600.000 (hatszáz ezer korona) és két K 300.000 (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel, 50.000 K, 40.000 K, 20.000 K stb., stb. minden huzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig

emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a mellyel a további nyereményhuzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze felülmulják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előre láthatólag jelentékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsátási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként 5 kor. fizetendő foglaló fejében.

Ezen új sorsjegyekre drb.-onként 120 korona előleg kölcsönt adunk olcso kamatláb mellett.

Nagyvárad Takarékpénztár Részvénytársaság (Teleky-utca)

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“

1906. január 1-én nyitotta meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon czélnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele a sz. új törzsbetéti könyvcské kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik. Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3-5-ig.
Pénteken . . . 3-5-ig.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeire előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon

már ma elfogadunk.

A sorsjegyek a legközelebbi hónapokban kerülnek kibocsátásra és az akkor közzeendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként három huzása lesz,

egy K. 600.000 (hatszáz ezer korona) és két K. 300.000 (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel, 50.000 K, 40.000 K, 20.000 K. stb. stb., minden huzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, amellyel a további nyeremény huzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek, úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze fölülmulják.

Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelentékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseiket mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni.

A kibocsátási árfolyam körülbelül 140 K lesz. — Jegyzési bejelentésnél darabonként 10 korona fizetendő foglaló fejében.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részv. társ.

NAGYVÁRADON zárszámadása az 1905. évről.

Mérleg-Számla

TARTOZIK		MÉRLEG-SZÁMLA				KÖVETEL					
VAGYON		K	f.	K	f.	TEHER		K	f.	K	f.
Pénztári készlet				67181	78	Részvénytőke				600000	—
Váltó tárcza				4031962	36	Tartalékalap					
Jelzálog kölcsön				354517	07	Ezidei hozzájárulással 150000 kor.				120000	—
Előleg kölcsön				14771	—	Betétek				3376154	86
Folyó számla adósok				1302897	30	Hitelezők				1058288	47
Értékpapírok és azok függő kamatai						Viszleszámitolás				1386994	03
422.700 K n. é. Koronajáradék . . . . . 4% à 95. —	402489	—				Átruházott kölcsönök				108000	—
100.000 > > Pesti Hazai Közs. Köt. 4/2 > > 97.50	97500	—				Fel nem vett osztalékok				288	—
100.000 > > M. O. Kp. Tp. Zgl. 4 1/2 > > 100. —	100000	—				Lerovandó adók és illetékek				6218	45
100.000 > > Egyesült Bp. F. Tp. 4 1/2 > > 100. —	100000	—				Előre beszedett kamatok				40026	19
158.000 > > M. Tp. Közp. Jelz. 4 1/2 > > 100. —	158000	—				Nyereség áthozat a múlt évről	3580	97			
50.000 > > M. Agrár és Jár.-b. 4 1/2 > > 99.50	49750	—				Ez évi tiszta nyereség	97282	93		100862	90
25.000 > > Bpti Belvárosi Tp. 4 1/2 > > 100. —	25000	—									
25.000 > > > > 4 1/4 > > 99. —	24750	—									
16.200 > > 81 drb M. Jelz. Htb. nyer. jegy . . . . . 4 > > 240. —	19440	91		996437	91						
Különbféle kisebb sorj., részv. és függő kamatok	19508	—		2731	91						
Szelvények, ércpénz és egyéb értékek				26333	57						
Előre kifizetett s hátralékos kamatok											
Felszerelések teljesen leírva											
				6796832	90					6796831	90

Veszteség- és Nyereség-Számla

TARTOZIK		VESZTESÉG- ÉS NYERESÉG-SZÁMLA				KÖVETEL					
		K	f.	K	f.			K	f.	K	f.
Kamatok: Betét, visszleszámitolás és lombár-kölcsönök után				191894	62	Nyereség áthozat a múlt évről				3580	97
Üzleti költségek:				5560	30	Kamatok, váltó, folyó, értékpapírok, jelzálog, előleg, pénztintézeti stb.				351761	23
Házbér				2914	98	Jutalékok				4953	77
Tiszti fizetések				17479	99						
Adók és illetékek				23628	39						
Perköltségek				11	78						
Leírások: Váltóknál	3215	84									
Értékpapírok árfolyam különbözete	14727	17		17943	01						
Nyereség áthozat a múlt évről	3580	97									
Ez évi tiszta nyereség	97281	93		100862	90						
				360295	97					360295	97

Ficzek Jenő, pénztárnok.

Nagyvárad, 1905. december hó 31-én.

Klein Andor, főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

Moskovits Miksa, vezérigazgató.

Guttman József, igazgatósági elnök.

Blau Sámuel, Ill. Uilmann Izidor, Óváry Sándor, Keszthelyi Zoltán, Deutsch Herman.

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Komlóssy József, felügyelő bizottsági elnök.

Schwarcz Jakab Élesd, Sonnenfeld Adolf.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Nagy maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírnevű »Probst Károly és Társa Ulódai« cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk **minden versenyt felülmulva** jó minőségű kézmű- és divatarukból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak** mellett, dus választékot szolgáltatni.

A **farsangra** igen alkalmas és czélszerű ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol **női szövetek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny, paplan és ágyneműekben** stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat, női és gyermek harisnyákat, keztyűket, meleg alsó trikót, ruhákat, férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközöniséget áruházunk megtekintésére, előre is biztosítva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét kielégíteni.

kiváló tisztelettel **Wallerstein Fülöp Fiai.**

Kert-utcza 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Szörme-kabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.

Erdélyi pokróczok, flaneltakarók.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utcza. (Huzella M. céggel szemben).

Ajánljuk friss csemege árucikkeinket a legolcsóbb árakon, a legpon-
tosabb kiszolgálás mellett.

Különbéle csemege-datolya. Compot-
szilva. — Friss malaga szőlő.
Szultán-füge. — Smyrna-füge.

CUKROZOTT vegyes **GYÜMÖLCSÖK**
Dejéert papirhéju mandula.

Tea-sütemények

friss minőségekben.

PÁCOLT ÉS MARINÁLT HALAK.

FRISS kelettengeri **HERING.**

Szardiniák összes nemei.

Ementhali, Groi, Gorgonzola, Strachinó,
Imperial és összes csemege-sajtok.

Az arany keresztthez.

Naponta friss különféle
felvágottak.

Vestváliai és
Prágai sódar.

LIPCSEI étvágykolbászka.

Conservek. — Főzelékfélék.

Legkitünőbb rumok.

China és orosz **TEAK** nagy választékban.

Legjobb
minőségű **k á v é k**

Jamaika, Cuba, Ceylon,
Arany-Jáva és Mokka.

Óriási választék mindenféle
cukorkákban

diszes dobozokban és kimérve.

KUGLER HENRIK (Gerbaud)

udvari czukrász összes gyártmányai-
nak főlerakata, u. m.:

Csokoládék, cacao,

Tea-sütemények, Mignon-
sütemények és cukorkák.

Tisztelettel kérjük a t. vevőközöniséget,
kik nálunk könyvecskére óhajtának vásá-
rolni, bennünket értesíteni sziveskedjenek,
hogy mielőbb elküldhessük könyvecskéinket.

Tisztelettel

KERN és PETROVICS
fűszer-, csemege-, bor és ásványvizkereskedők.